

Європейська архітектура:

філософсько-культурологічні аспекти...

Відкриваючи засідання голова ФФК ЗДІА, проф. В.С. Калюжний відзначив, що у архітектури і філософії багато спільного. Так, архітектура сприяє становленню цивілізації (міська культура...), а філософія надає та розкриває її сенс. В основі архітектури лежить загальний архетип «Краса», який у філософії доповнює «Істина» і «Добро», а в архітектурі «Корисність», «Міцність» та «Функціональність».

Доктор філософії в галузі архітектури, проф. Ю.П. Єгоров у своєму поетично-прозовому виступі означив архітектуру як застиглу музику (матерію), якій надана форма, використовуючи підхід Аристотеля про форму і матерію та платонівський підхід до істини, яка є наближенням до зразка. Чим краще втілений зразок, тим ближче до ідеї і тим ближче до істини.

Доповідач виділяє функції архітектури: краса, корисність і функціональність. В кожну культурну епоху на перше місце виходять якісь окремі функції: корисність, функціональність або краси чи їх комбінації. Кожна епоха вклала свої уявлення про красу і функціональність, корисність. В епоху античності розробляються ордерні стилі, форми будівлі, симетрія, періодичність, уявлення про гармонію, симетрію.

Елліністична культура вимагає нового підходу до богів, до держави і до архітектури. Спроба поєднати єгипетських і грецьких богів і створення нових образів – втілених в архітектурі: зокрема Птолемей I Сотер в Єгипті після смерті О. Македонського, Антіох III Великий проектували нового Бога Сарапіса і нові будівлі та скульптури, нове планування міст на території сучасного Єгипту та Туреччини. Стародавній Рим має свої ідеали, які співзвучні з ідеалами монархії: велич, абсолютизм, істинність, пропорційність архітектури. Середні віки підняли архітектуру на новий рівень. Політ вверх вимагав нових конструктивних рішень: підтримка стін, полегшення даху, проблеми світла, форми закладки храму, декоративних прикрас. Епоха Ренесансу повертається до уявлень про красу античної архітектури. До корисного і функціонального додається декор, по суті: фальшиві колони, вигини, він'єтки тощо. Новий час і наступні епохи лише удосконалюють попередні напрацювання.

XIX і XX ст. по-новому переосмислюють принципи й ідеї попередників, у зв'язку з використанням нового будівельного матеріалу: бетону, залізобетону, металевих конструкцій. Виникають нові архітектурні стилі такі, як конструктивізм, деконструктивізм і т.д.

Доповідь Юрія Павловича викликала безліч питань і жваве обговорювання. Так, Світовит (верховний волхв Рідної української народної віри) відмітив, що наші предки розуміли будівлю як космос. Світоглядно за основу будівлі – Космосу приймали яйце. Це модель і для церкви, і для хати, і для могили. Могила – символ вагітності Матері-Землі...

Андрій Комар, СП-15-2д, відзначив, що архітектура по різному розуміється в традиціях. Наприклад, в скандинавській міфології храм будували не Боги, а велетні. Щодо символіки храму Соломона, то це символ Неба і Землі. Храм - як світ. Будинки, хати – це маленькі світи. Ми будуюмо маленькі світи.

Проф. В.А. Банах звернув увагу на те, що люди, прагнуть до комфорту, тому часто приносять в жертву красу. До того ж комфорт – це застій. Тож чи добре це чи погано? Тут важливо мати міру. Потрібно архітектору

враховувати різні чинники: фінансові, промислові й економічні можливості, ідеологію й рівень управлінської ланки на різних рівнях. Наприклад, Ле Корбюзьє, міркуючи над житлом для бідних, все таки думав про них, а не про ідеологію, ідеї та партійне керівництво. Тому він спроектував досить комфортне житло в малосімейці – двоповерхове: на першому рівні кухня, на другому спальня.

Проф. В.С. Калюжний подякував за чудовий, змістовний, художній виступ (моновиставу) архітектора-філософа Ю.П. Єгорова і зупинився на зміні соціального статусу архітектора в історії суспільного розвитку. Якщо в стародавні часи та середні віки він знаходився під захистом царів та жерців, то з епохи модерна він втрачає ореол причетності до вищих сил, а архітектура перетворюється в служницю багатіїв, бюрократії, технократів... В епоху постмодерну ведуться різноманітні пошуки виходу архітектури з кризи...

Філософський клуб також знаходиться в певному пошуку, виходячи за межі традиційної форми. Так, засідання пройшло у формі філософської вистави (перфоманс) одного актора. Зала закрита щитами, на яких картини Єгорова Ю.П., а також зображення творів в історії архітектури. Доповідач (актор), що долає антитезу «публіка-сцена». Відбувалась жива, жвава комунікація між доповідачем і слухачами. В формат перфомансу органічно ввійшов золотий голос

Ст. викладач кафедри ФіСН
І.А. Ільчук

ТВОРЧІСТЬ: СУТНІСТЬ, ВИДИ, РОЗВИТОК

Відбулося чергове засідання студентського філософського гуртка “Філософське осмислення сучасного соціуму”, присвячене темі творчості. Доповідачем виступив голова гуртка А.П.Комар, співдоповідачами – наукові консультанти гуртка доцент В.О. Товарниченко та доцент А.І. Безверхий.

Доповідь студена Андрія Комара висвітлювала здебільшого проблематику мистецтва як виду творчості. Спираючись на розроблену А.В. Родіним теорію автономних, теоретичних та гетерономних дискурсів, доповідач кваліфікував мистецтво як гетерономний дискурс (такий, що служить деякій меті), який позиціонує себе як автономний (такий, що є самоцінним та не може бути застосований практично; так бачив мистецтво, наприклад, О.Уайльд, який казав, що “будь-яке мистецтво не має жодної користі”).

Навівши невеличку довідку з історії теорій мистецтва (від Аристотеля до Хейзинги), доповідач зробив висновок, що мистецтво апелює до найглибших пластів людської психіки, до самих підвалин особистості, тому його користь та мету не одразу можна усвідомити.

З одного боку, мистецтво як творчість, створення нового, є формою свободи та виявом особистості (звідси впливає, наприклад, що вільне мистецтво може виникнути лише в суспільстві, де більш-менш забезпечене незалежне існування особистості; що будь-який тоталітарний режим намагатиметься обмежити мистецтво та поставити його на службу), з іншого – мистецтво, як міфогенний феномен, часто-густо оперує одними й тими самими сюжетами-архетипами.

Також було зроблено невеличкий екскурс в історію: якщо в давнину мистецтво було формою сакрального, а в Новий час вважалося самоцінною реальністю, протиставленою сірому буттю, то постмодерн перетворює мистецтво на частину повсякденного буття. Доповідь викликала жваве обговорення.

Доцент А.І. Безверхий підкреслив, що творчість не вичерпується мистецтвом, творчість мусить бути перш за все у профільній сфері, а самовираження доречне саме в сфері роботи, інакше ж незрозуміло, чому людина присвячує себе справі, яка їй нецікава (тому, наприклад, не слід шукати готових вирішень якоїсь задачі, а краще пошукати своє).

Доцент кафедри ФіСН В.О. Товарниченко зазначив, що творчість у час постмодерну переживає кризу, на місце класичного мис-

тецтва приходять авангард, “чорний квадрат” та ін.

Професор В.С. Калюжний підкреслив важливість для творчого розвитку студентів гуртка поєднання інтелектуальних можливостей науковців кафедри ФіСН та кафедри ПЗАС. Він також відмітив, що творчість – це завжди генерування нового, оригінального, позитивного продукту (наукової ідеї, ху-дожнього твору, технічного винаходу...) і що для її розвитку необхідно вироблення комфортних соціально-економічних, психологічних умов як в країні в цілому, так і в кожному виші. Одним із проявів творчості є участь в наукових конференціях в різноманітних формах...

Студент групи СП-15-1д Комар А.

Фото – Бандуренко І.І.

